

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:

№ 50 - 6. 4.

2023-yil 09 13

"TASDIQLAYMAN"

SamDU rektori:

R.I.Xalmuradov

2023-yil " " "

**O'ZBEK TILI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	230000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish: rus tili
	60220300 – Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha)
	60530100 - Kimyo (turlar bo'yicha)
	60540100 - Matematika
	60510100 - Biologiya (turlar bo'yicha)
	60310200 – Amaliy matematika

Fan/modul kodi URT1204		O'quv yili 2023-2024	Semestr 1,2	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)	
	O'zbek tili	48	72	120	
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarning o'zbek tilidan olgan bilimlarini yanada boyitish, o'z fikr-mulohazalarini o'gzaki va yozma ravishda erkin bayon eta olishlariga erishish. Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun-mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish. Fanning vazifasi – talabalarda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish, o'zbek tilidagi matn ustida ishlash bilim, og'zaki va yozma nutqda sohaviy terminlarni samarali qo'llash, ixtisoslikka oid matn tuzish, uni tahlil va tahrir qilish malakalarini shakllantirish. II. Asosiy nazariy qism (amaliy mashg'ulotlari) <i>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</i> 1. "O'zbek tili" fanining maqsadi va vazifasi. "Davlat tili haqida"gi qonun va uning ijrosi. 2. "O'zbekiston – yagona Vatan" matni. Tovushlar talaffuzi: Unli va undosh tovushlar. 3. "Davlat ramzlari" (madhiya, bayroq, gerb) matni. O'zbek tilining imlo qoidalari. 4. "Milliy qadriyatlar – millat iftixori" matni. Orfografiya va Orfoepiya haqida ma'lumot. 5. "Kelajak – bilimli yoshlar qo'lida" matni. O'zbek tilida omonim va paronim so'zlar. 6. "Salomlashish – insoniy fazilat" matni. O'zbek tilida sinonim va antonim so'zlar 7. Nazorat ishi. Diktant. 8. "Ulug' ajdodlarimiz" mavzusida (Alp Er Tunga, Spitamen, Shiroq, To'maris, Beruniy, Ibn Sino, Farobiy va boshqalar haqida) matn tuzish. Tilning leksik qatlamlari: tarixiy so'zlar va arxaik so'zlar. 9. "Muzeylar – o'tmish va kelajak orasidagi ko'priklari" matni. Frazcologik birliklar va ularning uslubiy xususiyatlari. 10. "Toshkent – mamlakatimiz poytaxti" matni. Erkin va turg'un birikmalar. 11. "Samarqand – sharq gavhari" matni. Atamalar va ularning vujudga kelishi. 12. "Buxoro – qadimiy shahar" matni. Sohaviy terminlar va ularning qo'llanilishi 13. "San'at va madaniyat" matni. Umumxalq leksikasiga kirgan san'atshunoslik terminlari. 14. Nazorat ishi. Diktant. 15. "Kitob mutolaasi" matni. O'zbek tilida so'z tuzilishi va yasalishi. 16. "Zamonaviy dunyoda ta'lim tizimi" matni. Fe'l so'z turkumi. 17. "Salomatlik – tuman boylik" matni. Fe'llarning o'tgan zamonda tuslanishi. 18. "Uyquning inson hayotidagi o'rni" matni. Fe'llarning hozirgi va kelasi zamonda tuslanishi. 19. "Sport – sog'lik garovi" matni. Ot so'z turkumi 20. "Hadiyshunos vatandoshlarimiz" matni. O'zbek tilida so'zlarning turlanishi. 21. "Kelajak Bilimli yoshlar qo'lida". Olmosh va uning uslubiy xususiyatlari. 22. "Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasi" matni. Yordamchi so'z turkumlari va ularning xususiyatlari. 23. "Adabiyot – tarbiya vositasi" (Alisher Navoiy ijodi asosida) matni. Nutq uslublari. Badiiy uslub va uning xususiyatlari. 24. Nazorat ishi. Diktant.				

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

“O‘zbek tili” fani bo‘yicha mustaqil ishlarning tematik-rejasi 72 soat bo‘lib, mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular quyidagicha:

№	Mavzu nomi	Ish turi	Axborot manbai	Hisobot shakli	Ajratilgan soat
1.	O‘zbek xalq maqollaridan namunalar yozish va yod olish (50 ta)	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1; Q 13]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
2.	O‘zbek xalq topishmoqlaridan namunalar yozish va yod olish (50 ta)	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1; Q 20]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
3.	Tez aytishlardan namunalar yozish va yodlash (20 ta).	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 7]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
4	O‘zbek xalq ertaklaridan namunalar o‘qish va mazmunini konspektlashtirish (10 ta).	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 12]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
5.	Abdulla Qahhorning “Dahshat” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan o‘z hamda ko‘chma ma’noli so‘zlarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 5]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
6.	Abdulla Qahhorning “O‘g‘ri” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan iboralarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 5]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
7.	Abdulla Qahhorning “Adabiyot muallimi” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan bir va ko‘p ma’noli so‘zlarni aniqlash.	Badiiy asarni o‘qib, konspekt qilish	[A 1, Q 5]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
8.	Said Ahmadning “Qoplon” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan sifat va ravish so‘z turkumiga oid so‘zlarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, individual topshiriqlarni bajarish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
9.	O‘tkir Hoshimovning “Urushning so‘nggi qurboni” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan olmosh va son so‘z turkumiga oid so‘zlarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, individual topshiriqlarni bajarish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
10.	Erkin Vohidovning “Ruhlar isyoni” dostonidagi rivoyatlarni o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan sifat va ravish so‘z turkumiga oid so‘zlarni aniqlash	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 19]	Konspekt daftari, og‘zaki	2
11.	Said Ahmadning “Qorako‘z Majnun” hikoyasini o‘qish, mazmunini konspektlashtirish va matndan yordamchi so‘z turkumiga	Badiiy asarni o‘qib, konspekt qilish	[A 1, Q 16 17]	Konspekt daftari, og‘zaki	2

	oid soʻzlarni aniqlash.				
12.	Abdulla Qodiriyning “Jinlar bazmi” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan atoqli va turdosh otlarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 5]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
13.	Abdulla Oripovning “Sohibqiron” daramasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan iboralarni aniqlash	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 14]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
14.	Gʻofur Gʻulomning “Mening oʻgʻrigina bolam” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan sifat soʻz turkumi va sifat darajalarini aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 7]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
15.	Erkin Vohidovning “Qiziquvchan Matmusa” hajviy sheʼrlar toʻplamini oʻqish va yodlash hamda matndan aniq, mavhum otlarni aniqlash	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 18]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
16.	Oybekning “Gulnor opa” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan undov, modal va taqlid soʻzlarni aniqlash	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
17.	Odil Yoqubovning “Muzqaymoq” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan son olmosh soʻz turkumiga oid soʻzlarni aniqlash	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
18.	Shukur Xolmirzayevning “Oʻt egasi” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan ravish soʻz turkumiga oid soʻzlarni aniqlash	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
19.	Tohir Malikning “Alvido bolalik” qissasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan darak, buyruq va soʻroq gaplarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 9]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
20.	Mirkarim Osimning “Zulmat ichra nur” qissasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan yordamchi soʻz turkumiga oid soʻzlarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
21.	Asqad Muxtorning “Toʻqqizinchil palata” hikoyasini oʻqish, mazmunini konspektlashtirish va matndan ibora va maqollarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
22.	Shavkat Rahmonning “Turkiylar” sheʼrini yodlash va sheʼr matnidani	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari,	2

	sinonim va paronim soʻzlarni aniqlash.			ogʻzaki	
23.	Usmon Azimning “Grafika” sheʼrini yodlash va sheʼr matnidani sifat va ravishlarni aniqlash	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
24.	Hamid Olimjonning “Oʻzbekiston” sheʼrini yodlash va sheʼr matnidani sinonim soʻzlarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
25.	Oybekning “Namatak” sheʼrini yodlash va sheʼr matnidani sodda va qoʻshma gaplarni aniqlash.	Adabiyotlardan konspekt qilish, yod olish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
26.	Erkin Vohidovning “Oʻzbekim” qasidasini yodlash va sheʼr matnidani sinonim va omonimlarni soʻzlarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
27.	Muhammad Yusufning “Vatanim” sheʼrini yodlash va sheʼr matnidani atoqli va turdosh otlarni aniqlash.	Badiiy asarni oʻqib, konspekt qilish	[A 1, Q 10]	Konspekt daftari, ogʻzaki	2
28.	“Buyuk ipak yoʻli va uning insoniyat tarixidagi oʻmi” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzak	
29.	“Qomusiy olim al-Xorazmiy” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 8]	Konspekt daftari, ogʻzak	
30.	“Ahmad al-Fargʻoniy va uning merosi” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 8]	Konspekt daftari, ogʻzak	
31.	“Abu Nasr Farobiy va uning buyuk asarlari” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 8]	Konspekt daftari, ogʻzak	
32.	“Ibn Sinoning “Tib qonunlari” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 8]	Konspekt daftari, ogʻzak	
33.	“Temur tuzuklari” asari oʻrganish va shu mavzuda insho yozish	Insho yozish	[A 1, Q18]	Konspekt daftari, ogʻzak	
34.	“Mirzo Ulugʻbek olim va davlat arbobi” mavzusini oʻrganish hamda shu mavzuda insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzak	2
35.	“Alisher Navoiy gʻazal mulking sultoni” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzak	2
36.	“Jadidchilik harakati namoyandalari” mavzusida insho yozish.	Insho yozish	[A 1, Q 23]	Konspekt daftari, ogʻzak	2

IV. Fan oʻqitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)					
Fanni oʻzlashtirish natijasida talaba:					
3.	Tovushlar talaffuzida nutq oʻrinlari holat va harakati, oʻqitilayotgan matnda uchraydigan tanish va notanish leksik birliklarning maʼno nozikliklarini oʻrganish, matnni turlarga ajrata bilish va ularning har biriga xos xususiyatlar haqida tasavvur va bilimga ega boʻlishi;				

	• <i>Turli funksional uslublar (badiiy, ilmiy, publitsistik)ga mansub matnlarni til, adabiyot (o'rni bilan she'rshunoslik), lingvokulturologik, lingvopragmatika, lingvopoetika nuqtai nazaridan tahlil qila olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;</i> • <i>Tahlil qilinayotgan matn mazmuni sharhlash ko'nikmalari, ularning badiiy quvvati va boyligini stilistik va boshqa vositalarni muallif g'oya va pafosini ifodalay olish malakasiga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • aqliy hujum, FSMU-texnologiyasi; • muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord va loyihalash usullari, amaliy ishlar. • guruhli fikrlash, kichik guruhlar musobaqalari, Venn diagrammasi, klaster usuli, baliq skeleti, "Nima uchun?" chizmalari
5.	VI. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Husanov S., Xo'jaqulova R., Dilmurodova N. O'zbek tili (o'quv qo'llanma). – Toshkent, TMI, 2017. – 336 b. 2. Lafasov U. O'zbek tili (o'quv qo'llanma). – Toshkent, ToshDSHI, 2016. – 532 b. 3. Mirzayev I., Boltayev M. O'zbek tili. – Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2004. – 365 b. 4. Mirzayev I., Qodirova B. O'zbek tili (oliy o'quv yurtlarining rus guruhleri uchun darslik). – Toshkent, VNESHINVESTPROM, 2019. – 336 b. Qo'shimcha adabiyotlar: 5. A.Qahhor. Tanlangan asarlar. –Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015. 6. Abdulla Qodiriy. Jinlar bazmi. – Toshkent: "Cho'lpon" nashriyoti. 10 b. 7. Ermatov N. 99 topishmoq va tez aytishlar. –Toshkent: <u>Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi</u>, 2013 8. G'afur G'ulom. Mening o'g'rigina bolam. –Toshkent: Yangi asr avlodi. 128 b. 9. Homidjon Homidiy. Ko'hna sharq darg'alari. – Toshkent: Sharq, 2004. 324 b. 10. Malik T. Alvido bolalik. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015. 504 b. 11. Muhammad Yusuf. Ulug'imsan Vatanim. – Toshkent: Ijod dunyosi, 2004. 9-b. 12. Muhiddinova X., Salisheva Z., Po'latova X. O'zbek tili (oliy ta'lim muassasalari rus guruhleri uchun darslik. Qayta ishlangan 2-nashri). – Toshkent, O'qituvchi, 2012. – 288 b. 13. O'zbek xalq ertaklari, III jild, Afzalov M., Rasulov X., Husainova Z., 2007; O'zbek xalq ertaklari. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2018. – 152 b. 14. O'zbek xalq maqollari (Tuzuvchilar: T. Mirzayev, A.Musoqulov, B.Sarimsoqov; Mas'ul muharrir: Sh.Turdimov. — T.: «Sharq», 2005. — 512 b. 15. Oripov A. Jannatga yo'l. – Toshkent: G'.G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2018.107-b. 16. Qahhorova H., Muhammedova S. O'zbek tili. – Toshkent: Universitet, 2004. – 192 b. 17. Said Ahmad. Qorako'z majnun. –Toshkent: O'zbekiston, 2013. 88-bet. 18. Temur tuzuklari. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2019. -184 b. 19. Turdiyeva K., Ahmedova D. O'zbek tili (tibbiyot institutlarining rus guruhleri talabalari uchun darslik). – Toshkent: Musiq, 2007. – 206 b. 20. Vohidov E. Qiziquvchan Matmusa. – Toshkent: Yoshlar nashriyot uyi, 2018. 96 b. 21. Вохи́дов Эркин Рухла́р исёни. Достон. – Тошкент: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980. – 114 б. 22. Қизикарли топишмоқлар / Тўпловчи: Нарғиза Тошқулова. – Т.: Адабиёт уchunglari, 2014. – 96 бет. 23. Internet ma'lumotlari (saytlar:)

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. www.ziynet.uz
3. www.ziyouz.com
4. saviva.uz
5. arboblar.uz
6. kh-davron.uz

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	B.I.Qodirova – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent.
E-mail:	Kodirova.b86@gmail.com
Tashkilot:	Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
Taqrizchilar:	A.Pardayev – SamDU, filologiya fanlari doktori, professor X.Xayrullayev – SamDCHTI, Til nazariyasi va adabiyotshunoslik kafedrasini mudiri, filologiya fanlari doktori, professor

O'zbek tili va adabiyoti kafedrasini mudiri

prof.Mirzayev I.K.

Filologiya fakulteti dekani

prof.Pardayev A.B.

SamDU o'quv ishlari bo'yicha prorektor

prof.Soliyev A.S.

Mutaxassislik fanlari bo'yicha fan dastur silaboslarni xorij tajribasini o'rgangan holda transformatsiya qilish bo'yicha ishchi guruh:

Rais:

Mo'minov M. E.

A'zo

Mavlonov A. H.

“Kelishilgan”

SamDU o'quv uslubiy boshqarma boshlig'i:

Sh.A.Muradov

“ ” 2023-yil

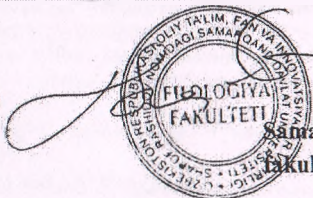
SamDU o'zbek tili va adabiyoti kafedrasi professori I.K.Mirzayev va dotsenti B.I.Qodirovalar tomonidan tayyorlangan "O'zbek tili" fan dasturiga

TAQRIZ

Til – millatning asosiy belgilaridan biri. Dunyoda xalqlar ko'p, lekin har bir xalq, avvalo, o'z tili, milliy urf-odati va an'analari, o'ziga xos turmush tarzi bilan ajralib turadi. Binobarin, xalqning, millatning o'zligini namoyon qilishda o'zbek tilning o'rni va ahamiyati beqiyosdir. Professor I.K.Mirzayev va dotsent B.I.Qodirovalar tomonidan tayyorlangan "O'zbek tili" fan dasturi ayni shu tilning o'rni va ahamiyatini ifodalash maqsadida tuzilgan bo'lib, oliy o'quv yurtlarining rus va tojik guruhlar talabalariga mo'ljallangan. Fan dasturidan o'rin olgan mavzular talabalarni ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ularda milliy o'zlikni anglatishga xizmat qilish va ona Vatanga mehr-muhabbatni oshirish ruhida tarbiyalaydi.

"O'zbek tili" fan dasturida turli mavzularga oid matnlar, grammatikaga doir mavzular va mustaqil ta'lim mavzulari o'rin olgan. Mazkur mavzular orqali o'quvchilarning og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirish, shuningdek, o'zbek tilining leksik va grammatik qurilishiga doir nazariy ma'lumotlarni o'rgatish, talabalarda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish, o'zbek tilidagi matn ustida ishlash bilim, og'zaki va yozma nutqda sohasiy terminlarni samarali qo'llash, ixtisoslikka oid matn tuzish, uni tahlil va tahrir qilish malakalarini shakllantirish maqsad qilingan. "O'zbek tili" fani bo'yicha mustaqil ta'limning tematik-rejasi ham puxta ishlangan. Unda A.Qahhor, O'.Hoshimov, S.Ahmad hikoyalaridan, E.Vohidov "Ruhlar isyoni" dostonidagi rivoyatlardan hamda shoirlarimiz she'rlaridan namunalar o'qish va o'rganish, mazkur asarlar matni bo'yicha grammatik topshiriqlarni bajarish o'rin olgan. Yuqorida bayon qilinganlarni inobatga olib maskur fan dasturini universitet miqyosida joriy qilish mumkin deb hisoblayman.

Taqrizchi:

A.B.Pardayev

Samarqand davlat universiteti filologiya
fakulteti dekani, f.f.d, professor

TAQRIZ

O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi professori

